

UOT 78.07

F.İ.Rzayeva

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
firangiz-rzayeva@mail.ru

MƏKTƏBLİLƏRİN MUSIQİ FƏNNİNİN TƏDRİSİNDƏ MİLLİ- MƏNƏVİ DƏYƏRLƏRİN TƏRBIYƏSİNİN ƏHƏMİYYƏTİ

DOI: 10.30546/170899876.72.2.2024.050

Açar sözlər: musiqi müəllimi, milli-mənəvi dəyərlər, musiqi qavrayışı, musiqiyə maraq, Azərbaycan xalq musiqi yaradıcılığı

Məqalədə qeyd olunur ki, çağdaş zamanda qloballaşmanın getdikcə böyük vüsət alması xalqımız qarşısında öz milli xüsusiyyətlərini, milli və mənəvi dəyərlərini qorumaq vəzifəsini vurğulayaraq, onun əhəmiyyətini artırır. Sosial mühitdə olan mənfi təsirlər gənc nəslin bir şəxsiyyət olaraq inkişafına, onlarda milli-mənəvi dəyərlərin formalaşmasına mənfi təsir göstərir. Mənəvi dəyərlərimizin qorunub saxlanması müstəqil respublikamızın mədəniyyət siyasətinin əsas vəzifələrindəndir. Bu problemin həllində məktəbdə tədris olunan Musiqi fənni dərslərində milli musiqi yaradıcılığı nümunələrindən istifadə olunması müsbət nəticə verə bilər.

Ф.И.Рзаева

ЗНАЧЕНИЕ ВОСПИТАНИЯ НАЦИОНАЛЬНО-ДУХОВНЫХ ЦЕННОСТЕЙ НА УРОКЕ МУЗЫКИ ШКОЛЬНИКОВ

Ключевые слова: педагог музыки, национально-духовные ценности, музыкальное восприятие, интерес к музыке, азербайджанское национальное музыкальное творчество

В статье отмечается, что усиливающаяся глобализация в современное время повышает ее значение, подчеркивая обязанность нашего народа защищать свои национальные особенности, национальные и моральные ценности. Отрицательные воздействия в социальной среде оказывают негативное влияние на развитие молодого поколения как личности и формирование у них национально-нравственных ценностей. Сохранение нравственных ценностей – одна из главных задач культурной политики нашей независимой республики. В целях решения этой проблемы положительные результаты может дать использование образцов национального музыкального творчества на уроках музыки в школе.

F.İ.Rzayeva

THE IMPORTANCE OF EDUCATION OF NATIONAL AND SPIRITUAL VALUES IN MUSIC LESSONS OF SCHOOLCHILDREN

Keywords: *music teacher, national spiritual values, musical perception, interest in music, Azerbaijani national musical creativity*

The article notes that the increasing globalization in modern times increases its importance, emphasizing the duty of our people to protect their national characteristics, national and moral values. Negative influences in the social environment have a negative impact on the development of the young generation as individuals and the formation of their national and moral values. Preservation of moral values is one of the main tasks of the cultural policy of our independent republic. In order to solve this problem, positive results can be achieved by using examples of national musical creativity in music lessons at school.

Bəşər mədəniyyəti tarixinin araşdırılması sahəsində qazanılmış təcrübələr sübut edir ki, insanların mənəviyyəti, əxlaqi normaları və baxışları ilə əlaqəli olan milli-mənəvi dəyərlərin yaradıcısı xalqdır. Təbiətin hər bir xalqa bəxş etdiyi ən qiymətli miras onun milli-mənəvi dəyərləridir. Bu səbəbdən ən əvvəl və hər bir sahədə, xüsusilə, təhsil siyasətində gənc nəslin bu dəyərlərə yiyələnmələri, onları qoruyub saxlamaları və sonrakı nəsillərə çatdırması vəzifələri üstünlük təşkil etməlidir. Şübhəsiz, təhsil sahəsi dəyişmədən və zənginləşmədən qala bilməzdi. Bu məqsədlə müasir təhsil siyasəti yaradıcı səciyyəli hər bir fəaliyyəti təşviq etməli, yeni qabiliyyətlərin kəşf edilməsi, istiqamətləndirilməsi, dəyərləndirilməsi fəaliyyətlərinə mühüm əhəmiyyət verməlidir.

Müasir dövrdə məktəblərin XXI əsrin tələb etdiyi kompetensiyalara malik olmaları tədris prosesinin maraqlı təşkilindən, onların motivasiyalarının, idrak fəallıqlarının dərş prosesində saxlanılması və artırılmasından, istifadə olunacaq iş üsulları və formalarının düzgün seçilməsindən, məktəblilərə verilən tapşırıqların cəlbedici, əyləncə xarakterli, tənqidi, yaradıcı, təfəkkürü inkişaf etdirəcək olmasından asılıdır.

Çağdaş zamanda qloballaşmanın getdikcə böyük vüsət alması xalqımız qarşısında öz milli xüsusiyyətlərini, ilk növbədə, milli və mənəvi dəyərlərimizi qorumaq vəzifəsini vurğulayaraq, onun əhəmiyyətini artırır. Cəmiyyətimizdə baş verən hadisələr, dünyada olan sosial və iqtisadi dəyişikliklər şagirdlərin milli-mənəvi dəyərlərin tərbiyəsində də dəyişikliklər edilməsini zəruri edir. Sosial mühitdə olan mənfi təsirlər uşaqların və gənclərin bir şəxsiyyət olaraq inkişafına, onlarda milli-mənəvi dəyərlərin formalaşmasına mənfi təsir göstərir. Məktəblilərin milli-mənəvi dəyərlərin tərbiyəsində ən effektiv vasitə ailədə qorunaraq saxlanılan münasibətlər millətimizdə hələ də var olan

keyfiyyətlərdir. Qeyd etdiyimiz keyfiyyətlər davamlı olaraq məktəblərdə də həyata keçirilməlidir.

Məlumdur ki, Azərbaycanda milli-mənəvi dəyərlərin çox qədim və zəngin tarixi var. Bu milli-mənəvi dəyərlər ümumtəhsil məktəblərində, bizim halda isə tədris proqramında olan “Musiqi” fənni dərslərində, tədris proqramlarında, fənn dərsləklərində nə dərəcədə əks olunması və təbliği vəziyyətini öyrənmək, çatışmazlıqları imkan daxilində üzə çıxarmaq, eyni zamanda, məqsədyönlü şəkildə ümumiləşdirmək,nsistemləşdirmək, müasir musiqi tərbiyəsi işində milli-mənəvi dəyərlərin təbliği, tətbiqi yollarını müəyyənləşdirmək yüksək aktuallıq kəsb edir.

Mənəvi dəyərlərimizin qorunub saxlanılması, inkişaf etdirilib gənc nəsə çatdırılması müstəqil respublikamızın mədəniyyət siyasətinin əsas vəzifələrindən biridir. Azərbaycan xalq musiqisinin bədii xəzinəsi nəhəngdir. Azərbaycan müasir dövrdə dünyaya fəal şəkildə inteqrasiya edir. Milli mədəniyyətimizin qədimliyini, zənginliyini nəzərə alaraq, kontekst əhəmiyyətə malik bütün problemlər xüsusi aktuallıq kəsb edir. Bu mənada ən mühüm humanitar problemlərdən biri Azərbaycançılıq adlanan anlayışın öyrənilməsi, xarakteristikası, əsaslandırılması problemidir. Şübhəsiz, gənc nəsildə millətə hörmət hissi tərbiyə olunması məhz məktəbdə tədris illərində bir sıra fənlərdə verilən tarixi məlumatlar, görkəmli şəxsiyyətlər haqqında biliklərin verilməsi məqsədəuyğundur. Bu fənlər sırasında “Musiqi” fənninin əhəmiyyəti danılmazdır. Bu fənn proqramlarına daxil olan görkəmli bəstəkarlarımızın əsərləri ilə yanaşı, zəngin Azərbaycan xalq musiqi yaradıcılığı nümunələri ilə tanış olmaları bu yolda əvəzolunmaz mənbədir.

Müasir dövrümüzdə tədris olunan fəndən asılı olmayaraq, ən aktual məsələ məktəblilərdə maraq probleminin həll olunmasıdır. Bizim halda isə gənc nəsildə Azərbaycan xalq musiqi nümunələrinə maraq oyatmaq yolu ilə onlara milli-mənəvi dəyərləri aşılamaqdır. Pedaqogikanın əsas prinsiplərindən birini tərbiyəedici təlim prinsipi təşkil edir. Musiqi fənni prosesində dinlənən xalq musiqi nümunələri isə tərbiyə prosesində əvəzolunmazdır. Hər hansı bir musiqi parçasını səsləndirərək şagirdə olan musiqi qabiliyyətini üzə çıxarmaq mümkündür. Burada ən böyük məsuliyyət musiqi müəlliminin üzərinə düşür. Müəllim hər zaman məktəblilərə dəyərli və keyfiyyətli musiqi materialı təqdim edərək onlarda maraq hissi oyatmalıdır.

Zənnimizcə, məktəbliləri Musiqi fənni dərsləklərində olan xalq musiqi yaradıcılığı nümunələri ilə tanış etməklə yanaşı, mədəniyyət tariximizdə olan milli musiqimizə qarşı baş verən repressiya dalğası hadisələri ilə tanış etmək məqsədəuyğun olardı. Bu nöqteyi-nəzərdən məktəblilərə Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətləri haqqında bilgilərin çatdırılması mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Məktəblilərə musiqi dərsi və ya sinifdən xaric dərnləklərdə Azərbaycanın tarixində olan maarifpərvər ziyalılarıma, mədəniyyət xadimlərinin yaradıcılıq yollarında qurulan maneələr haqqında məlumat vermək də məqsəduyğundur. Tədqiqatçı J.Qədimovanın qeyd etdiyi kimi, “maarifçilərin diqqəti xalqın bir millət kimi şüurunun oyanışına yönəlmiş, öz pedaqoji fəaliyyətlərində musiqi pedaqogikasının milli prinsiplərini, meyarlarını işləyib hazırlamışlar” (4). Mədəniyyət tariximizdən məlumdur ki, keçmiş əsrin 20-ci illərində Azərbaycanın milli musiqi ənənələrinə – muğam operası, tar alətinə münasibət azərbaycanlıların bədii-milli təfəkkürünü, yaddaşını, əski, çoxəsrlik qaynaqlarını, kökləri ilə bağlayan əlaqə tellərinin ən möhkəmləri – dil, din və mədəniyyətdə vacibliyin qırılmasına qarşı yönəlmiş siyasətinin təzahürü idi. Musiqişünas F.Əliyevanın qeyd etdiyi kimi: “Bu hücum və ittihamlara Üz.Hacıbəyli, M.Maqomayev, Ə.Bədəlbəyli, A.Zeynallı cavab verdilər” (3). Məqələdə görkəmli Azərbaycan bəstəkarı A.Zeynallının fikri verilir: “Biz Azərbaycanda Avropa musiqi imperializminin əleyhinəyik. Tarın roluna və əhəmiyyətinə daha şüurlu yanaşmaq lazımdır. Əgər biz keçmişə laqeydliklə dağıtsaq, yenisini qurmaq bizə çox böyük zəhmət və çətinliklə başa gələcək” (3).

Azərbaycanda milli musiqi ənənələrimizin qorunub saxlanması dahi Üz.Hacıbəylinin fəaliyyəti də danılmazdır. Dahi bəstəkar, ictimai xadim, musiqişünas alim və publisist olan Üzeyir bəy professional klassik musiqimizin təməlini qoymuş və milli musiqimizdə köklü dönüş yaratmış bir şəxsiyyətdir. Onun Azərbaycan xalq musiqisinin qanunauyğunluqlarını üzə çıxarmasında və “Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları” adlı ölməz əsərində onların elmi şərhı verilmiş, praktiki, tətbiqi əhəmiyyəti əsaslandırılmışdır (5).

Bu tarixi məlumatlar məktəblilərdə milli qürur hissini formalaşdırır və milli-mənəvi dəyərlərimizin tərbiyə olunmasında əvəzsiz vasitə olur.

Azərbaycan xalq musiqisinin öyrənilməsinin pedaqoji prinsiplərinin formulunda əsas – müasir metodoloji mövqelərin dərk edilməsi olmalıdır. Ən əvvəl, şübhəsiz, xalq musiqi yaradıcılığı nümunələrinin öyrənilməsi prinsipində qavrayış problemi meydana çıxır. Qavrayış psixoloji prosesləri bilavasitə təşkil edən təfəkkür, yaddaş, təxəyyül və hisslərlə sıx bağlıdır. Eyni zamanda o, şəxsi xüsusiyyətlərdən – diqqət, fərdi musiqi qabiliyyətləri, yaddaş, emosiyalar, iradədən asılıdır. Müasir musiqi pedaqogikasında musiqi qavrayışı mədəniyyətinin formalaşmasına böyük əhəmiyyət verilir. Musiqi qavrayışı musiqi mədəniyyətinin formalaşmasının əsası kimi təhlil edilir.

Məktəblilərin yaşlarının psixoloji xüsusiyyətlərini mütləq nəzərə alaraq ona uyğun xalq musiqi yaradıcılığı nümunələrini tədris proqramı və dərsləklərə daxil etmək mühüm tələbdir. Bu da, öz növbəsində, məktəblilərdə

musiqinin oyatdığı emosional, estetik hisslərin ifadə və dərk edilməsinin səmərəli üsuludur.

Azərbaycan xalq musiqi yaradıcılığı nümunələrinin dinlənilməsi, intonasiya yanaşmasının vacibliyi, metodoloji şərtlənmə musiqinin bir sənət kimi xüsusiyyəti ilə əlaqədardır. Musiqi tərbiyəsi prosesində (dinləmə, öyrənmə, biliklər əldə etmə və s.) məktəblilərdə maraq yaradılması, xalq musiqi yaradıcılığı nümunələrinin düzgün dərk edilməsi, qavramaq vərdişlərinin inkişafına şərait yaradır. Məktəblilərdə xalq musiqi yaradıcılığı nümunələrinə olan marağı formalaşdırmaq fəaliyyətində dinlənən əsərlər haqqında musiqi müəllimi tərəfindən verilən şifahi məlumatlar, tarixi söhbətlərlə yanaşı, bu musiqi nümunələrinin müəllim tərəfindən fortepianoda ifası da məktəblilərdə təqdim olunan musiqilərə olan marağı daha da artırır. Professional cəhətdən hazırlıqlı musiqi müəllimi adi dərsi bayram hadisəsinə çevirməyi və bu dərse yüksək mənəvi ruh daxil etməyi bacarmalıdır.

Azərbaycan xalq musiqi yaradıcılığı nümunələri müxtəlif janrları özündə birləşdirir. Xalq mahnıları xalqımızın mənəvi böyüklüyünü, zəngin bədii təxəyyülünü, mənəli tarixi yolunu əks etdirən qədim yaradıcılıq sahəsidir. Şagirdlərdə müxtəlif xalq mahnılarına marağın artırılması və onların bu işə cəlb olunması, bədii zövqün yaranma və inkişafına yaxından köməklik edir. Azərbaycan xalq mahnılarının tərbiyəvi xüsusiyyətinə gəldikdə isə, hələ qədim zamanlardan bu xüsusiyyət tədqiqatçılar tərəfindən vurğulanırdı. Qeyd olunurdu ki, hər bir xalq mahnısının altında bir mənə yatır.

Azərbaycan xalq musiqisi iki böyük təbəqə ilə təqdim olunmuşdur. Bunlardan birincisi, müxtəlif səpkili mahnılar, rəqslər və instrumental havalardan ibarətdir. İkincisi isə muğam və musiqili-poetik aşiq yaradıcılığı nümunələrini özündə cəmləşdirir. Xalq musiqi yaradıcılığı nümunələrini dinlədikdə məktəblilərə onların məzmunu və janrları haqqında nəzəri məlumatların verilməsi mütləqdir. Bu məlumat aydın, qısa və sadə dildə olmalıdır.

Görkəmli Azərbaycan musiqişünası M.S.İsmaylov özünün “Azərbaycan xalq musiqisinin janrları” adlı monoqrafiyasında xalq musiqimizi bəhrli, bəhrsiz və qarışıq bəhrli kimi üç janr qrupuna ayırır. Xalq mahnıları, təsnif, rəng, diringə və rəqs havaları – bəhrli janra, instrumental muğamları – bəhrsiz janra, ritmik muğamları isə qarışıq bəhrli janrlara ayrılır (6).

Azərbaycan xalq musiqisinin bəhrsiz, azad bəhrli və qarışıq bəhrli kimi janrlara ayrılması daha məqsədəuyğundur. Bu musiqi janrlarını aşağıdakı kimi qruplaşdırmaq olar:

1. Azərbaycan xalq vokal musiqisi
2. Azərbaycan xalq instrumental musiqisi

3. Azərbaycan xalq-vokal instrumental musiqisi

Bu qruplaşmanın özünü də aşağıdakı kimi aydınlaşdırmaq mümkündür:

1. Azərbaycan klassik muğamları
2. Zərb muğamlar
3. Azərbaycan aşiq musiqisi
4. Azərbaycan xalq mahnıları
5. Azərbaycan xalq rəqsləri
6. Azərbaycan xalq təsnifləri

Sinifdən asılı olmayaraq xalq musiqi yaradıcılığı nümunələri repertuarı üzrə işin əsas vəzifəsi hər sinfin hazırlıq səviyyəsinə uyğun musiqi əsəri seçmək və onların müasir təlim metodları ilə tədris olunmasıdır. Doqquz siniflik dərslər müddətini (Musiqi fənni məktəbdə doqquzuncu sinfə qədər tədris olunur) nəzərə almaqla bütün mövzular, həmçinin mövzulara uyğun musiqi nümunələrinin seçimi ciddi bölüşdürülməli, hər sinif üzrə məktəblilərin yaş xüsusiyyətləri və qavrama qabiliyyətləri nəzərə alınmalıdır. Təbiidir ki, siniflər yüksəldikcə pedaqogikada təlimin prinsiplərindən biri olan “sadədən mürəkkəbə”, eyni zamanda “ardıcillıq” prinsiplərindən qaynaqlanaraq proqrama daxil olan əsərlərin də həcmi artır, obraz dairəsi genişlənir və quruluşu mürəkkəbləşir.

Xalq mahnılarının geniş kütləyə və nəhayət, ümumtəhsil məktəblərində tədris olunan “Musiqi” fənni dərslərinə daxil edilməsinə yardım edən Azərbaycanda müxtəlif illərdə görkəmli musiqi xadimləri tərəfindən tərtib edilib çap olunmuş topluları qeyd etməyimizi məqsəduyğun hesab edirik. İlk nümunə kimi, Azərbaycanın görkəmli bəstəkarı Üzeyir Hacıbəylinin və onun silahdaşı olan M. Maqomayevlə birgə müəllifi olduğu, çapdan çıxmış “Azərbaycan türk el nəğmələri” məcmuəsi xalq mahnılarının birinci yazılı nümunəsi sayılır. Dahi bəstəkar Üz. Hacıbəyli yazır: “El mahnılarımız bizim musiqi sərvətimiz və musiqi mənbəyimizdir. Fəqət biz hələ bu sərvət və mənbədən istifadə edə bilməmişik” (5). Daha sonra müxtəlif illərdə Azərbaycanın görkəmli musiqi xadimləri Səid Rüstəmov, Bülbül, D. Məmmədbəyov, Tofiq Quliyev, Fikrət Əmirov tərəfindən nota yazılan məcmuələr çapdan çıxmışdır. Bu məcmuələrdən mahnılar məktəblilərin yaşlarına, qavrama xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq “Musiqi” dərslərinə daxil edilmişdir.

Xalq musiqi mədəniyyətinin əsas sahələrindən birini də rəqs təşkil edir. Mahnılarda olduğu kimi, rəqslərdə də xalqın hiss və arzuları, məharət və qəhrəmanlığı əks olunur. Xalq rəqsləri qruplara bölünür: ağır və mülayim templi rəqslər. Mülayim templi rəqslərə nümunə olaraq “İnnabi”, “Mirzeyi”, “Turacı”, “Uzundərə” və s. rəqslərini qeyd edə bilərik. Cəld xarakterli rəqs havalarına isə “Tərəkmə”, “Şalaxo”, “Brilliant” və s. rəqslərini göstərə bilərik. Azərbaycan xalqının ən qədim rəqslərindən biri “Cəngi” və “Yallı”

rəqsləridir. Bu rəqslər kollektiv ifa edilən rəqs növləridir və mübariz ruhludur.

Musiqi dərslərinə daxil olan Azərbaycan klassik muğamları və aşıq musiqisi yetişməkdə olan gənc nəslin milli-mənəvi tərbiyəsinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərdiyi fikrini bir daha vurğulamaq istərdik. Yaxşı olardı ki, məktəblərdə muğam haqqında bilgiləri, onun dəyərini bilən, muğamsevər el sənətkarları ilə məktəblilərin görüşləri təşkil edilsin. Gənclərimizə muğam sənətinə sevgi hisslərinin aşılınması məqsədi ilə müxtəlif xarakterli tədbirlər təşkil edilsin.

Azərbaycan professional musiqi mədəniyyətinin bir qolu da aşıq yaradıcılığıdır. Aşıqlara həsr olunmuş dastanlarda aşıqların dünyagörüşləri, bilikləri, sənət uğrunda keçirdikləri əzab-əziyyətləri, ümumxalq məhəbbəti öz əksini tapırdı. Musiqi dərslərinə daxil olan aşıq mahnılarını səsləndirdikdə, şagirdlər öz qədim soy-kökləri haqqında məlumat əldə edir, çox qədim bir xalqa, zəngin mədəniyyətə malik olduqlarını bir daha dərk edərək onlarda qürur və vüqar hissləri tərbiyə olunur.

Beləliklə, bütün qeyd etdiklərimizi əsas götürərək, vurğulamalıyıq ki, məktəbdə tədris olunan digər fənlər kimi Musiqi fənninin də tədris sahəsində əsas fənlərdən biri hesab olunaraq, məktəblilərin, gənc nəslin milli-mənəvi dəyərlərinin, ümumilikdə musiqi mədəniyyətinin formalaşması sahəsində əhəmiyyəti danılmazdır.

Bir həqiqəti yaddan çıxarmaq olmaz ki, məktəbli həm dinləyici, həm də ifaçı olub müəllimdən az bilik, bacarıq və vərdislərə malik olmasına baxmayaraq, musiqiyə öz münasibətini bildirən bir fərddir. Bununla yanaşı, şagirdlərdə yaradıcılıq fəallığı yaratmaq, musiqiyə maraq oyatmaq, onu düzgün qavramaq musiqi tərbiyəsinin əsas vəzifələrindən biridir.

Müəllim yeni texnologiyalardan istifadə etməklə dərsləri daha maraqlı edən, şagirdləri sağlam mühakimələri irəli sürməyə, sonradan real həyata tətbiq edəcəkləri məzmunu başa düşməyə yardım edən mühüm vasitələrə çevirə bilirlər. Deməli, bunlar təhsilin məzmununun daha mükəmməl mənimsənilməsi və müstəqil cavab vermək məqsədi ilə şagirdlərin tələb olunan təfəkkür prosesinin inkişaf etdirilməsi üçün faydalıdır.

Yekun olaraq qeyd etməliyik ki, xalqın tarixən formalaşmış yüksək əxlaqi-mənəvi meyarlarını sağlam niyyətlərlə qoruyaraq bütövlükdə cəmiyyətin pozitiv ruhda inkişafına təsir göstərmək, onun genetik yaddaşını, tarixi kimliyini gələcək nəsillərə ötürmək əsas vəzifələrdəndir.

Bütün qeyd etdiyimiz fikirlərə istinad edərək vurğulamalıyıq ki, bizim bu fəaliyyətdə əsas məqsədimiz məktəbliləri xalq musiqi yaradıcılığı nümunələri ilə tanış etmək vasitəsi ilə onlarda bu musiqi nümunələrinə maraq, sevgi hissi yaratmaq və nəticə olaraq, milli-mənəvi dəyərlərimizi gənc nəslə çatdırmaqdır. Şübhəsiz, bu fəaliyyət məktəblilərdə musiqi

zövqünü formalaşdırır. Şərq-Qərb sivilizasiyalarının bir-birinə yaxınlaşdığı, bəzən də gizli və açıq mübarizələrinin getdiyi bir zamanda soy-kökə qaydışın, milli özünüdərkini böyük əhəmiyyəti var. Xalqın tarixən formalaşmış yüksək əxlaqi-mənəvi meyarlarını pak və sağlam niyyətlə qoruyaraq, bütövlükdə cəmiyyətin pozitiv ruhda inkişafına təsir göstərmək, onun genetik yaddaşını, tarixi kimliyini, milli irs və özünəməxsusluğunu gələcək nəsillərə ötürmək əsas vəzifələrdəndir. Məhz gənc nəsli Azərbaycan xalq musiqi yaradıcılığı nümunələri ilə tanış etmək bu məqsədlərə çatmaqda yardım edir.

ƏDƏBİYYAT

1. *Abdullayeva S.* Azərbaycan musiqisi və təsviri sənət. Bakı: Oğuz eli, 2010, 416 s.
2. Bülbul. Seçilmiş məqalə və məruzələri. Bakı, 2017, 344 s.
3. *Əliyeva F.* XX əsr Azərbaycanın musiqi tarixi – totalitar zaman kəsiyində // Musiqi dünyası, 3-417, 2003, s.13-33
4. *Qədimova J.* Musiqi pedaqogikası: tarixilik və müasirlik. Bakı, 2012, 221 s.
5. *Hacıbəyli Üz.* Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları. Bakı: Şərq-Qərb, 2019, 360 s.
6. *İsmaylov M.S.* Azərbaycan xalq musiqisinin janrları. Bakı: İşıq, 1984, 100 s.
7. *Məmmədov T.* Azərbaycan aşıq yaradıcılığı. Bakı, 2008, 325 s.
8. *Zöhrabova L.* Məmməd Saleh İsmaylovun xalq mahnıları haqqında fikirləri // Musiqi dünyası, №4(57), 2013, s.10-16
9. *Абдуллаева С.* Азербайджанская инструментальная музыка. М.: Музыка, 1990, 96 с.
10. Azərbaycan Respublikasında Təhsilin inkişafı üçün Dövlət Strategiyası. 2013, 21 oktyabr, 995Nəli sərəncam / [https:// prezident.az](https://prezident.az)

Redaksiyaya daxil olub 07.11.2023